

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 8 kor.

Félévre 4 kor.

Negyedévre . . 2 kor.

Egyes szám ára 20 fil.

Megjelenik minden
vasárnap.

Telefon szám: 15.

NÉPJÓG

POLITIKAI HETILAP.

Szerkesztőség:
Kaposvár, Zárda-utca
17. szám,hová a lap szellemi
részét illető minden
közlemény intézendő.Kiadóhivatal:
Kaposvár, Zárda-utca
17. szám,hová az előfizetések
és a lap szétküldésére
vonalkozó felszólalá-
sok intézendők.

Kis emberek érdeke.

(R) A nemzetközi szövetkezeti kongresszus fényesen sikerült. A kültöldiek a világ minden részéből igen nagy számban jelentek meg. Ez a körülmény kétségtelenül igazolja, hogy a szövetkezeti eszme életre való. A kisemberek igazi érdekeinek előmozdítása a jövőben ezen uton eszközölhető a legsikeresebben és a céljuk legmegfelelőbbben.

A kongresszus üléséből két férfi-
nak magas színvonalon álló, nagyszabású beszéde emelkedett ki különösen.

Gróf Károlyi Sándornak francia nyelven tartott szakszerű, magvas szép beszéde és Dr. Müller Hans, a svájci fogyasztó szövetkezetek szövetségének vezértitkára által tartott nagyon tanulságos előadás, a melyek a szövetkezetek fontosságáról meggyőztek bennünket.

A kongresszus egyébiránt nem talált minket sem készületlenül.

Bár nem valami gyorsan, de mégis csak haladunk előre, a szociálpolitikai alkotások terén.

A budapesti kereskedelmi és iparkamara a haladás igazi útját megmutatta akkor, amikor erélyesen kikelt az ugynevezett koronaszövetkezetek visszaélései ellen. Segíteni lehet és mi-

előbb kell is mindazokon, melyeket a kamara panaszol. Nem szabad tűrni, hogy nálunk a szövetkezetek nagy nyereségre dolgozó vállalatok legyenek. Vissza kell őket — az eredeti tervnek és céljuknak megfelelőleg — oda vezetni, hogy a kis embereknek támogatói és azoknak előre menetelét biztosító hasznos intézmények legyenek, a mi által, természetesen az okos társadalmi politika erős előmozdítóivá is válnának.

Nem is vagyunk hiányában a készületeknek.

Több egy évtizednél, hogy a kormány a szövetkezeti eszme fejlesztésével foglalkozik.

Az a törvényjavaslat is, melyet Nagy Ferencz, volt kereskedelemügyi államtitkár kidolgozott a szövetkezetekről, s melyet az igazságügyi miniszter július első napjaiban tett közzé, körülbelül tíz éve már, hogy elkészült. De meggátolták annak törvénynyé tételét azok, a nálunk soha nem hiányzó elemek, melyek a saját érdekeiket a nemzeti közgazdaság érdekeinél fontosabbnak, előbbre valónak tartják.

Sokaknak nem tetszett az, hogy a törvényjavaslatban benne volt a szövetkezetnek állandó és szigorú ellenőrzése. Benne van ez különben most

is a javaslatban s megvagyunk arról is győződve, hogy most sem fog ez sokaknak és sok okból tetszeni. De reméljük a legjobbat, reméljük, hogy tíz év alatt nagyot fordult a világ ke-
reke. Akkorát, hogy ebben az irányban elkövetett visszaéléseken okulva, azok a támadások, melyek bizonyos köröktől az ellenőrzés szigorítása miatt várhatók, csak növelni és szaporítani fogják a javaslat híveit és védőit.

Nagy érdeme a javaslatnak az is, hogy az alapításból a kétes és kevésbé megbízható elemeket kizárja. Az alapítók és igazgatóság felelősségét erősíti. A nyereség felosztást és kamatszédést korlátozza. Nagyon sokféle jogot, csakis magyar állampolgároknak ad. Idegen állampolgár pedig sem alapító, sem igazgató nem lehet. Az idegen szövetkezeteket meg egyenesen eltiltja a hazánkban való működéstől.

Szóval a hazai viszonyokat tartva szem előtt, igyekeznek a szövetkezeti eszme fejlődésének valódi útját kijelölni.

Aminek különben az ideje már nagyon is elérkezett, mert a szövetkezeti téren mindenütt, de különösen városokban tapasztalt sokféle visszaélés már-már hitelvesztetté tették ezen különben nagyon is emberbaráti intézményt.

T A R C Z A.

Árnyak az éjten.

A városon ködfelhők imbolyogtak
Csak néha tört a hold világa át
És három férfi ránczos homlokára
Ontotta sápadt, rezgő sugarát.
A három férfi ment . . .

S beszélt az egyik:

Meddő maradt minden küzdésem itt
»Szenvedtem, türtem, lelkesedtem: — vége!
Oh most már többé semmi sem hevit.
Szerettem szívem lángoló tűzével,
Daloltam s küzdtem szent eszményekért
Megtörtém! Jégközöny dermedti lelkem
Arczom redős, fakó, fehér . . .

Felelt a másik szilaj vad haraggal:
Bolond, ki úgy él mint te jóbarát,
Bolond, ki balga eszmékért hevülve
Koplal, s orvadva annyi éven át!
E kornak élj, e kornak ke'l dudolnod
Vértforraló kéjes melódiát,
A szépet, szentet gyűlöld, — csak a piszkot
A bünt szeresd, a sárt imádd!

A harmadik némán, lezárt ajakkal
Sóhajba sirta minden bánatát,

A sóhaj szállt egy barna lányhoz messze:

»Csak érted járom ezt a Golgothát . . .»

S az első búsan, földre szegzett szemmel

A járdán kuszó árnyakon mereng.

És szól:

»Ugy-e ez árnyak elmosódnak

Ha fent a hajnal feldereng?»

Némán »igent« intettek mind a hárman

És elvesztek a szürke éjszakában.

Peterdi Andor.

Dunmaya.

Irta: Rudyard Kipling.

Phill napjai elég jól folytak, de meg jobbra vált nyugodalmas sora, midőn a sors Dunmayával hozta össze. Dunmaya egy ex örmesternek volt leánya, aki azelőtt az angol-indiai hadseregnek szolgált. Hogy a leány hol jött össze legelőször Phillel, az nem képezheti a kérdés tárgyát; elég az hozzá, hogy megismertek egymást. Dunmaya jó leány volt, helyes is volt; ahol kellett szorgalmas, dolgos, egy kissé persze ravasz, (mint a benszülöttek általában) és eleinte vad (ez meg így van minden első ismeretségnél.)

Ne feledjük, hogy Phill roppant kényelmesen éldegelt, nem tagadott meg magától még egy csepp fényűzést sem és

mivel Indiát máris úgy kezdte tekinteni, mint új hazáját: angol levelezéseit lassankint beszüntette mind. Nagyon sok ember jár így; az ilyenek azután már semmire sem jök többé. És mivel Phillelnek nagyon izlet új hazája balzsamos levegője: esze ágában se volt a ködös szigetekre visszakivánczkolni.

Megesett vele az, mi ő előtte már száz és száz ültetvényessel megesett. Elhatározta, hogy hindu feleséget boldogít. Volt pedig ekkor 27 éves, tehát egy hosszú élet előtt állt, igaz, hogy kevés erővel. Így hát elvette Dunmayát az angol vallás szertartásai szerint; persze sokan bolondnak tartották, de olyan is akadt, ki azt mondta helyesen cselekedett. Dunmaya keresztül-átul tisztességes leány volt és daczára az angol iránti természetes elfogultságának, tudatával birt férje gyöngéinek. Okosan bánt vele és nem egész egy év alatt úgy otthon, mind egyebütt, úgy ruházatban mint a sportnál türethetően utanozta az angol ladyt. (Érdekes jelenség az, hogy a hindu férfi egy életen keresztül tartó csiszolódás után is hindu marad: sosem lesz belőle »Európeér«; míg a nője ennek a fajnak egy év múlva csak az arczszíneben különbözik angol testvéreitől. Egy kuli leányaról tudok jó példát erre. No de az más história! (Dunmaya tehát jól öltözött, előszeretettel viseltetett a fekete és a sárga ruhák iránt és egész jól nézett ki.

Phill levele pedig türelmesen hevert

Nem kételkedünk, hogy sok ellen-sége és ellenzője lesz a javaslatnak, kik annak törvényerőre emelése ellen sok mindent elkövetnek. Mert hiába, az érdek sokféle, s a magánérdek mindig erős szokott lenni. De mégis reméljük, hogy a javaslat rövid időn belül törvénynyé lesz, a kis emberek javára s a szövetkezetek régi jó hírnevének visszaállítására.

— **Európa különböző országaiból** ösz-szejöttek azok, kik a szegény ember sorsán szövetkezetek által akarnak segíteni, hogy megtanácsolják az erre vezető legalkalmasabb módokat. A francziák felvetették azon kérdést, vajlon kívánatos-e, hogy a kormányok segítsék *anyagilag* a szövetkezeteket, s *adományaikkal* serkentsék azok alakulását. A kongressus tagjai két táborra oszlottak, egy részük a kormány beavatkozásában a szabad mozgás megakadályozásának veszélyét látták és azt vitatták, hogy a szövetkezésre való hajlandóságot és szándékot nem szabad mesterséges eszközökkel idézni elő, annak magából a szövetkezőkből kell kiindulni, mert csak így lehet életerős s működésében hatékony, a másik rész feltétlenül az állami segílyre támaszkodni tartja szükségesnek. Az előbbieket erős öntudatos, szabad működésnek az utóbbiak a gyanakodás hívei, — a választás alig lehet nehéz. Hogy mi magyarok az utóbbi csoporthoz tartozunk, az meg nem lephet senkit, tudjuk, hogy nálunk a kormány mindent magához ragadván, az egyéni működést teljesen megbénította, de mindenünk a kormány kezébe jutván, reá vagyunk utalva, hogy mindent tőle várjunk s készek vagyunk mindenáron kedvében járni, hogy a bőség szarujából nekünk is juttasson. Másként volt ez régen, a mikor a magyaroknak még dereka volt. Mi ugyan meg nem vivnánk Liaojangot. De még bold. Mária Terézia királynénkat is alig védenénk meg, ha egy új Frigyes — még ha nagy nem lenne is — szorongatna.

— **Tiszát nem fogadták.** Minden esztendőnek meg van a maga ischli útja. Az idej ischli ut arról nevezetes, hogy egyáltalában nem is esett meg.

Agnes fiókjában, aki is gyakran gondolt az ő hajdani szerelmére, aki most kemény munkában izzad a dzungélék kellő közepén a sok cobra, tigris, sipoy, és cholera között és asszonyhoz illő makacssággal táplálta magában a viszontlátás tervét. Pedig a férje sokkal több erő volt mint Phill; igaz, hogy szív reumatizmusa volt. Házassága harmadik esztendejében, miután már Nizzában és Algirban hiába keresett gyógyulást, Bombayba ment. Ott aztán meg is halt és szabaddá tette Agnest.

Okos nő lévén, férje halálában és a helyben, hol ez történt a sors utmutatását látta. Természetes dolog tehát, hogy mi-helyt a férje utáni köteles fájdalomtól a rendes idő múlva magához tért, (ez az idő pedig Agnes társadalmi állásához képest 3 nap) elővette Phill levelét, a sok «stb»-vel nagy és kis vonásokkal, idéző és felkiáltó jelekkel, újra és újra átolvasta és nagyon de nagyon sokszor végigcsókolta (ami pedig tekintve a levél terjedelmesség voltát nem lehetett kis dolog.)

Bombayba egy lélek sem ismerte, férje egész tekintélyes jövedelme mind reá maradt, Phill pedig nem lehet ide már messze. Ez bizony nem volt szép gondolat, de Agnes erősen eltökélte magát, mint ez már regénybeli hősnőknél szokás, hogy egykori szerelmest akárhol legyen is felhajtja, felajánlja neki szívét és kincseit, hogy távol minden unsympatikus lélektől éltét vele ossza meg. Két hónapig lakott

Pedig ez a nyár is sűrűn termelte a politikai mozzanatok, a „folyó ügyek” sem szüneteltek és Magyarország miniszterelnöke még sem tartotta szükségesnek a koronával való értekezést. Vagy helyesebben a korona nem tartotta szükség-snek a vele való értekezést. Ugy látszik, hogy Tisza István véleményére, referádájára nem voltak kíváncsiak. Holott Ischiben hoztak egynémely rezolúciót minden illetékes tényező meghallgatásával, a magyar kormányelnököt kivéve.

Tisza Istvánnak csak üzentek, Khuen Héderváry Károly volt az üzenetvivő. A volt bánnal szóba áll a király, a miniszterelnökkel nem. Neki csak megviszik az ordrét, tessék ezt, meg azt végrehajtani. A magyar kormányelnöknek vannak alkotmányos jogai és kötelességei, a melyet mindenkivel szemben érvényesíteni tartozik. Az ő szavát meg kell hallgatni és az ő híre, tudta nélkül nem történhetik semmi. Gróf Khuen-Héderváry Károly pedig ugy multjánál, mint ezelnöki fogva nem az az ember, a ki a magyar király és a magyar miniszterelnök között a közvetítő lehessen.

A kiegyezésről.

Akárhány kormányilatkozatot hallottunk eddig a gazdasági kiegyezésről, mindig kierzett belőlük a politika szaga, Bécs akarata.

Hieronymi kereskedelmi miniszter nem egyszer jelentette ki, hogy »megakarja menteni az országot az átmenet nehézségeitől» és »fél a sötétbe ugrástól.»

Tisza István pedig az »erős kéz» személyesítője, kinek ösmert közgazdasági tevékenysége koromfekete betűkkel leszen bejegyezve a bukott magyar pénzintézetek történetébe, valóságos gazdasági katasztrófát jósol, ha az önálló vámterület felállítatik.

még aztán a Walsen Hotelban dolgozva a jövő boldog képén és a kép elég jól esett ki. Azután hozzáfogott Phill Garon felkutatásához, aki »társ egy nagyobb de kimondhatatlan nevű theaültetvénynél»

Megtalálta. Majd egy hónapig kutatót, nyomozott, mint egy detectiv, meit az a bizonyos theaültetvény nem is a darjilingi kerületben volt, hanem inkább Kangrához feküdt közelebb. Phill alig változott és Dunmaya nagyon szívesen fofogadta.

Az egész dologba pedig különösen az az érdekes, hogy Phill aki tényleg semmiesetre sem méltó arra, hogy ketten bolondújanak utanna imádat tárgya ugy Dunmayanál min Agnesnel, kinek hozzá meg az egész éltét is tönkretette.

A legérdekesebb pedig a dologban az, hogy Dunmaya embert faragot Phillből, a puha Phillből, aki már most nem hallgatott a gazdag Agnes szavára.

Ami mindenesetre nem szép dolog.

Hát bizony unalmasan ellaposodott ennek a történetnek vége. De nem tehetek róla, ez így történt. Mert érdekes esetek most már Indiában is hazugságok, a romantika ott is mese csak. Agnes szépen hazament Londonba és nem olvasta többé Phill levelét. Elfelelte egyszerre a hajdani szerelmest, mert meg volt értve. Az asz-szonyok természete ilyen már!

Annvira félti az országot a »beállható katasztrófától», hogy legutóbbi főrendiházi beszédében kijelentette:

»míszert mindazon kérdéseket, melyek a közös vámterület alapján Ausztriával megoldást igényelnek, *nem akként fogjuk megoldani, hogy mi szerezzünk magunknak jogosulatlan előnyöket*, hanem akként, hogy megvédjük magunkat Ausztriából jövő károsodással szemben.»

Ellenféllel alkudozásba bocsátkozni, vele szerződéseket kötni valóban könnyű lehet, plane akkor, mikor már előre kijelenti, hogy távol tartja magától a jogosulatlan előnyök megszerzésének még a lát-szatát is, nem akar országunknak tulságos előnyöket szerezni, daczára annak, hogy a 37 évi közös vámterületi gazdasági életünk alatt mezőgazdaságunk a tönk szélére jutott, ipart pedig daczára az állami támogatásnak, éppen nem teremthettünk.

Az ország figyelmét a kereskedelmi miniszteriumnak egy a napokban megjelent emlékirata köti le, végre ismerhetjük gazdasági helyzetünket annak igazi mivoltában.

Szóról szóra a következőket olvassuk ezen emlékiratban:

»Nem lévén elég munkaalkalom az ez idő szerinti kereső lakosság számára, sem es a keresetforrások nem szaporodván, a népesség növekedésének természetes arányában, a lakosság kivándorlásra van utalva, mely ma már oly mérveket ölt, hogy a 100 ezeret meghaladja az evenként kivándorlók száma, kikben az ország legerőteljesebb és legjobb munkarejét veszti el.»

Ezen hivatalos kijelentése a kereskedelmi miniszteriumnak nem-e »a közös vámterület esődjének» elismerése?

Mezőgazdaságunk érdekeit állítják mindig előterbe, valahányszor gazdasági függetlenségünk kivívását, az önálló vámterület felállítását kívánjuk. Hát kerdezzük csak gondolkozni tudó gazdáinkat, hogy vajjon az a 37 év, melyet mezőgazdaságunk a közös vámterület védőszárnyai alatt töltött, áldáshozó volt-e mezőgazdaságunk fejlődésére. Vajjon nem-e éppen a közös vámterület alatt szenvedett legjobban mezőgazdaságunk?

Az államháztartásnak napról-napra óriási, módon fokozódó terheit a rossz viszonyokkal küzdő mezőgazdaságunk, maga nem fogja elviselhetni.

Ezt mondja emlékiratában a kereskedelmi kormány:

»A földművelés egymaga az állam mai szükségletét is alig képes biztosítani, még kevésbé lesz arra képes fejlődő közéleti viszonyaink mellett; sőt természeti esélyei kockáztatják az államháztartás egyensúlyát is, ha más állandóbb és biztosabb, e mellett nagyobb teherviselési képességgel bíró termelési tényező azt ki nem elégíti.»

Belátta tehát a kormány is, hogy a sok teher alatt, már roskadozó magyar mezőgazdaság nem alkalmas egyedül az ország szükségleteinek kielégítésére, sőt a mai viszonyok között, államháztartásunk egyensúlyát is veszélyeztetve látja a gondos pénzügyminiszter.

Nyiltan hirdeti és vallja, hogy állandóbb, biztosabb és nagyobb teherviselési képességgel bíró termelési tényezőre — *iparra* van szükség, hogy minden rázkódást kikerülhessünk!

A helyzet tehát tiszta, fel kell állítani a vámsorompókat.

Önálló vámterületre van tehát szükség, hogy iparunkat megteremthessük, mert a közös vámterületen — állami támogatással vajudó ipar — csak nem lehet erőforrása egy ország államháztartásának!

A kormány a mint az emlékiratból láthatjuk elég későn bár — de felismerte a bajt — elismeri, hogy sürgősen el kell hagyni az ország egyoldalú gazdasági rendszerét.

Teremtse meg hát az egész ország örömeire — gazdasági önállóságunkat — akkor biztosítva lesz az államháztartás féltett egyensúlya, kielégíthetjük kulturális szükségleteinket, itthon foglalkoztathatjuk a kivándorlok százezreit, és állami támogatásban részesíthetjük a közös vámtérület révén rossz helyzetbe jutott mezőgazdaságunkat — *de csak akkor, ha iparunk lesz.*

Ipar nélkül azonban tönkre megyünk — csödbe jutunk! Pedig ép ennek ellenkezőjét, államunk megerősödését teherviselési képességünk emelését kívánja nemcsak az erős, magyar nemzeti állam kiépítésének érdeke, de még a helyesen felfogott — dinasztikus érdek is.

H I R E K.

A törvénykezésből.

Élesen világította meg a kaposvári kir. törvényszék előtt e héten lefolyt büntügyi tárgyalás egy vidéki ügyvéd dolgait. Az eset következő: N. János földmíves évekket ezelőtt felkereste N. József ügyvédet valamely peren kívüli ügyes-bajos dolgában. Miután a munkadíjon megegyezni nem tudtak, a panaszos ember megbízást sem adva távozott. Felkereste ugyanezen községben székelő N. Henrik ügyvédet, aki az ügyet le is bonyolította. N. János azt hitte, ezzel befejezte dolgát, tán el is felejtette az egészet, a midőn a járásbírósgától idézést kap. A kintzött napon megjelenvén, nagy bámulattal s nem kisebb megütközéssel hallja, hogy N. József ügyvéd perelte meg, követelvén a tanácskozás díját potom 50 koronát. A panaszlott ugyan erősen szabadkozik, a tul kegyes bíróság azonban 22 korona s ujabbi költségek megfizetésére kötelezi. Emberünknek ez nem megy a fejébe, nem tudta megérteni miért fizessen, a mikor ő meghatalmazást sem adott. Nem fizet. Nem fizet még azért sem, mert nincs miből fizessen, megkezdődik tehát a végrehajtás; de ez még nem a legnagyobb, mert régi igaz közmondás, a hol nincs, ne keress, s így az ügyvéd ur bátran odairhatta a követelést a dubiozak közé. A nagyobb baj ott kezdődik, hogy N. Jánosnak van egy gyenge elméjű, de némi vagyonnal bíró testvére s azon intézkedés történt, hogy János menjen lakni testvéréhez, kezelje annak vagyonát s tartsa becsületesen a testvérét, ezen intézkedés révén az ügyvéd ur a János ellen megítelt követelésért a némi vagyonnal bíró testvér ingóságaira vezette tovább a végrehajtásokat körülbelül husz izben, ugy, hogy a 32 koronában megítelt alapkövetelés ma már ezer száz és ötvennégy (1154) koronára rug. Még ép eszű ember sem érti ezt meg, hát még a szegény ugyszólván fél kegyelmű? eladta tehát lefoglalt ingóit s ezért kellett törvényt állania. A kaposvári kir. törvényszék bölcsessége megtalálta az utat, hogy intezze el a szegény ember sorát, törvényt sértett büntetés alól nem menekülhet, hát elítélte egy napi fogházra, az iratokat azonban az ügyvédi kamarához átétetni rendelte, az ügyvéd ellen fenforogni látszó fegyelmi vétség megtorlása végett. Példás megtorlás — ha csak a kamara részese nem akar lenni az ily dolgoknak — nem is maradhat el. Az ügyvéd magasztos hivatását, kiváló állását így aláásni nem szabad.

— **Vármegyei közgyűlés.** Folyó évi szeptember hó 14-én d. e. 9 órakor rendkívüli közgyűlés lesz, melynek egyetlen tárgya a jegyzői javadalmazást kepező ingatlan hasznélvezet és a terményjárándóságok pénzbeli egyenértéknek az 1904. évi XI. t. c. 7. §. értelmében megállapítására hivatott járási becselő bizottságok tagja fele részének megválasztása lesz.

— **Hivatalvizsgálat.** A pécsi kir. főügyész a lefolyt héten Kaposvárott volt: A kir. ügyész-ségi hivatalt és a fogházat vizsgálta meg. Természetesen mindent rendben talált.

— **Szabad kikötő Fonyódon.** Mint a mult számunkban megirtuk, Fonyódon a kikötő átalakítása tárgyában szakfériaikból álló értekezlet volt e hó 3-án. Az értekezlet k'mondta, hogy Fonyódon szabadkikötő létesíttetik. Az építési munkálatok még ez év folyamán megkezdetnek és májusra befejezendők, ugy hogy a jövő évi saisonra a szabadkikötő a közforgalomnak átadható legyen. Az építési költségekhez a kereskedelemügyi miniszterium 120,000 koronát, a földmívelésügyi miniszterium pedig 25,000 koronát ad. Mig a fentartási költségeket egészen a földmívelésügyi miniszterium vállalta magára.

— **Orvosi kinevezés.** Somogyvármegye közkórházánál üresedésben levő alorvosi állásra dr. Schaffer Károly gyakorló orvost nevezte ki Tallián Gyula főispán. Dr. Schaffernek jól ismert neve van a szemészet terén, melyet sikerült operációival szerzett meg magának. A közkórháznál pedig épen szem spezialistára van szükség, hol a szemészeti osztály felállítását már régebb idő óta tervezik s annak szükségessége fenn is forog. Schaffer, Siklós professzor tanítványa, kinek évekkig volt kedvező assistense.

— **Vasutépítés.** A Kaposvári — bari helyi érdekű vasut építését a vállalkozók nagy munkaerővel megkezdtek. Az igazgatóság alakuló közgyűlését Budapesten tartja e hó 12-én.

— **Kitüntetett gyáros.** Mayer Vilmos kaposvári kocsi gyárost a veszprémi kiállításon szép kitüntetés érte. Az arany érmet kapta. Ezen kívül a kiállítás főnyereményéül egy diszes jukker kocsiját megvevte a kiállítási rendező bizottság. A kitüntetésre valóban érdemes Mayer, ki fáradhatlan buzgalommal és nagy kitartással fejlesztette, növelte, evróli-évre gyárát. Fáradságának és szorgalmának eredménye nem is marad el, mert nemcsak a megyében és az országban, de a külföldön is elismerést vívott ki magának, szolid és kiváló ízléssel készült kocsijaival.

— **A kaposvári állami főgymnásium** tanulói létszáma az idén ismét szaporodást mutat. Mire a beiratások befejeződnek a tanulók száma megüti az 500-at.

— **Szerkesztő változások.** »A Csurgó és Vidéke« társadalmi hetilap eddigi felelős szerkesztője Dr. Jünker Elek a lap szerkesztésétől visszalépett s helyét Dr. Jünker Pál foglalta el.

— **A »Somogyi Hirlap«** szerkesztője pedig hétfőn éjjel „ellépett.“ Utódja még nincs.

— **Agyonlőtt orvadász.** A m. hó 29-én Bok Ádám n.-ladi lókupez (és vadorzó) egy lovat adott el az stvándi-i várában, melyen 80 koronát nyert. Előbbiti örömeben Horvát nevű társával éjfélt után 2 óráig mulatott a ladi kocsmában. A mulatság után a vig ezimborák vadászni mentek az ugynevezett tolvajvölgyi erdőbe. És reggel Bok Ádámot holtan találták egy fa tövében, fegyvere lábánál hevert. Ez esetről a reggeli órákban már értesült a szigetvári esendőség és nyomban a helyszínére ment a vizsgálat. A nyomozó esendőrök legelőször is Horváth Istvánt vették őrizet alá, ki kihallgatásakor először minden felvilágosítást megtagadott, sőt azt is állította, hogy ő nem volt Bökkai az erdőben. Később azonban azt vallotta, hogy látta a lövés után Stádler István erdőört elmenekülni. Azonban ezen állítása sem volt igaz, mert az erdőört 4 tanuval igazolta, hogy az időben otthon volt. Az eset felette gyanus. Az orvos és rendőri szemle vizsgálat azt állapította meg, hogy a lövés 35—40 lépésről történthetett. A boncolásnál 37 drb. 4-es seréket találtak a mellkasba és 7-et a bal karba, 3-szem pedig a szívbé furódott, mely a szerencsétlen véget ért vadorzónak rögtöni

halálát okozta. A vizsgálatot erőlyesen folytatják e rejtélyes bűntügyben.

— **Érti már!** Egyik kaposvári nagy vaskereskedés irodájába bemegy a napokban egy zseliczi polgár suhancz fiával, s mig az apa a czégnőnökkel intézi dolgát, megszólal a telefon csengetyűje. A kereskedő a telefonhoz lép, visszacsenget és elkezd beszélni. Mindozt a fiu végig nési. A mikor pedig a kereskedő telefonbeszélgetése végeztével ismét odafordul az apához hogy vele is végezzen, a nagy alkudozásba hosszu gondolkodás után bele-vágva, nagy örömmel kiált fel a fiu:

— Éd's apám!

— Mi a' fiam?

— Tudom ám má' hogyan mögy a masina!

— Hogyan fiam?

— Ugy gombolétik bele a szótl

— **Uj körjegyző.** A teklafalui körjegyzői állásra hét pályázó közül Mácsovits Lajos lett egyhangulag megválasztva.

— **Izraelita ünnep.** Szombat és vasárnapon az izraeliták az 5665. újévet ünneplik. Ezen ünnepek a világ teremtésére és a Sinai hegyén való kinyilatkoztatásra emlékeztet. Szeptember 19-én pedig lesz az engesztelés napja (nagyböjt.) Ez az ünnep a legfontosabb és legnagyobb az évben, melyen az izraeliták semminemű munkát nem végeznek.

— **Komlóssy Emma** a »Népszínház« primadonnája és Sió Aladár hegédi művész által f. hó 6-án a kaposvári szinkörben tartott hangverseny, bár a rossz idő s a felemelt helyárak miatt kevés közönség volt jelen, jó sikerült. A szép művésznő gyönyörű hangjával. Sió Aladár bravuros hegédi játékaival mindvégig gyönyörködtették a közönséget. Kár, hogy a hangversenyt rendező vállalkozók a művészeket a nyári szinkörben léptették fel. E helyiség concert eladások tartására alkalmatlan és rossz idő esetén — különösen nőknek — majdnem megközelíthetlen.

— **Ismét sertésvész.** Hetesről értesítenek bennünket, hogy ott a sertésvész kiütött.

— **Színház nélkül maradt színigazgató.** Nádasi József pécs-kaposvári színigazgató több színház kapuján kopogtatott bebocsátásért, azonban mind hiába hasztalan, a kapuk sehoh nem nyillottak meg előtte s bizony-bizony színház nélkül maradt. Az érdem jutalma tehát megvan. A tavaszon kénytelen lesz társulatát végleg folozlatni.

KÜLFÖLD.

Az öt napig tartó gyilkos Liajongi ütközet, amint előre látható volt, az oroszok visszavonulásával végződött. Kuropatkin kénytelen volt derék hadával egyenlőre Mukdenbe szaladni, de a vitéz japánok, kik állandóan sarkában vannak az orosz »Strategának« alighanem Karbinig fogják üldözni, mert a japán sereg részére téli szállásnak jelölték ki Mukdent. A Liajongi ütközetnél véresebb csatát nem jegyez fel a világtörténelem, az oroszok 40.000 embert a japánok 19.000 embert veszítettek. A visszavonuló oroszok a várost, hol óriási mennyiségű élelmiszerek és hadi eszközök voltak felhalmozva, felgyújtották — daczára ennek a japánok nagy mennyiségű lőport és értékes élelmiszer raktárakat zsákmányoltak.

Legérzékenyebb vesztesége az oroszoknak az a 2. nagy mozsárgyú, melyet a rossz utak és fejletlen visszavonulás következtében visszahagytak.

Mig a szárazföldi csapatai állandó vereségnek vannak kitéve, addig a Balti flottát, mely 40 nagyobb czirkáló csatahajókból áll utnak indították és remélhető, ha csak az ügyes Togo admirális őket szándékukban meg nem zavarja, — hogy decz. végére a sárga vizekre ér.

A Balkán félszigeten ismét forrongás jelei mutatkoznak. Az örmények, maczedonok, no meg Kréta kormányzója — György herceg is mozognak; Abdul Hamid szultán elleni merényletről is érkezett hír, — kérdés, hogy ezen tünetek — nem-e egy olyan európai hatalom által idéztetnek elő — melynek érdeke lenne Európa békéjét is megzavarni.

Eduárd angol király az európai államokkal kötendő választott bírósági szerződések által akarja biztosítani Európa békéjét — Vilmos német császár is békét akar, de a mint azt Hamburgban, a nagy flotta gyakorlatok alkalmával elmondott szónoklatában kifejezte, hadserege, de különösen flottája megerősítésével akarja biztosítani.

Az olasz-magyar-osztrák kereskedelmi szerződési tárgyalások e hét végén befejezettek. Kíváncsian várjuk, hogy az amúgy is agyon sújtott magyar mezőgazdaságnak mennyit kellett áldozni, a «szövetségeseink» oltárán.

— **Szeptember 21-én** lesz a koronázás Szerbiában, s Péter király ettől az ünnepségtől azt reméli, hogy a nép még jobban megbarátkozik a királyság eszméjével. A koronázás napján általános amnesztiát fog adni. Reményeiben azonban aligha csalatkozni nem fog, mert egyre-másra kapja hű szerbjeitől a fenyegető leveleket. Legutóbb a belgrádi rendőrség is kapott egy anonim levelet, melyben Pétert Sándor sorsára juttatással fenyegetik, a melynek a koronázás napján kellene bekövetkeznie. Hiába, Szerbiában a királyi sors — már csak ez.

KÖZGAZDASÁG

Szükség ta karmányok.

II.

A kazalozott szecskát ekként készítjük. Sás, káka, kukoricaszár és szalma jóminőségű takarmánnyá alakul, ha besavanyítjuk.

Először a gödröket kell elkészíteni, melyek 8 méternél hosszabbak ne legyenek, a gödrök mellé vízzel telt kádakat állítsunk és minden hectoliter vízre 1 klg. marhasót tegyünk; a só olvadása után állítsuk a verem mellé szecskavágót, persze legajánlatosabb a legnagyobb kaliberű Chandler és Richmond szecskavágógépe, mely jól és gyorsan végzi a munkát, a káka, sás, kukoricaszár középhosszu szecskává lesz vágva s így kell azt a gödörbe hányni 1 méter magasan, egyenletesen elteríteni és rózsával elfátott öntöző kannával annyi vizet permetezünk rá, hogy 1 m-re 15 liter sósvíz jusson, öntözés után keverjük meg kissé vellákkal a szecskát, megkeverés után ismét egyenletesen teregetjük szét a szecskát, akkor meg kell erősen tiporni, ha annyira letaposták a munkások hogy már látszólag jobban nem lehet, akkor ismét 1 méter magasan szecska lesz a verembe dobálva, megöntözve, megkeverve, letaposva s ez ismétlődik mindaddig, míg a verem megtelik, sőt 1 és fél 2 méter magasan felrétegezzük még a föld felett is, ha kellőleg le lett a teteje tiporva, igazítsuk kazalokra s ekkor lapáttal vagy más egyéb lapos, erős szerszámmal verhetjük össze.

Ezután 30 centiméter vastag szalmaréteggel takarjuk be a szecskát, a szalma fölé pedig legalább 40 centiméter földet szórjunk.

A szecskakazal az erjedés folytán roskaodni fog, ha még úgy megtapostuk is,

tehát figyeljünk, hogy a földrétegen támadó repedéseket azonnal kijavítsuk.

Az így bevermelt s gondosan kezelt szecska 1 évig is eláll és nem romlik meg; azonban 3 hónap múlva — nagy szükség esetén már 2 hónap múlva is kibontható a verem s megkezdhetjük a savanykás szagu, sárgás-vörös színű, puha takarmány feleltetését.

Tisztán etetve is jó takarmánynak bizonyult, ha kevés répát, burgonyát, korpát, vagy darát adhatunk hozzá, akkor pedig kitűnő eredményt érhetünk el vele.

A kukoriczának nemcsak a szára, hanem csutkája is feltakarmányozható, ha azt tökéletesen kiszáritva megőrletjük vagy megdaráljuk, sósvízzel leforrázzuk, kevés korpát, darát keverünk közibe és melasse vagy szeszmoslékkal adjuk teheneinknek.

A szeszmoslék, de különösen a melasse, a cukorgyárak e folyékony terméke nagyban hozzájárulhat a takarmányinség könnyítéséhez. Baj, hogy cukorrépánk sem termelt, így valószínűleg a cukorproduktio is megsínyli a perzselő nyár hevet.

Ha a kormány a helyzet magasságán állana, haladéktalanul megtenné a szükséges lépéseket, hogy Oroszországból hozhassuk be, a nálunk hiányzó melasset rendkívül lenne enyhítve az a nagy veszedelem mely hazánk állatállományát fenyegeti, s az állatok pusztulásával, elköttya-vetyeelésével az egész mezőgazdaságot válságnak teheti ki, ha időben jönne ilyen intézkedés.

A melasse — eddigi tapasztalatok szerint — igen jól helyettesít minden más takarmányt a fejősteheneknél ha kellő mennyiségű egészséges szalmát etetünk s ezen kívül naponta 2—3 kgr. melassese-t és 1—2 kgr. korpát kapnak fejenként a tehének.

A melasse kitűnően hat az emésztésre, fokozza az étvágyat s szomjat és sok s jóminőségű tejelést eredményez.

Mindezen kívül a fák lombja is pótolhat szénát, természetesen a szükségpótlakarmányokat általában s azok közt is a lombos szénát legnehezebben szokja meg az állat, de ha éhes, rákap és azután szívesen fogyasztja.

Augusztustól kezdve a mérsékelt lombzedés nem veszélyezteti a fák életét.

Franciaországban a kőrifalevéllel való etetés van leginkább szokásban, hol egész vidékeken a teheneket és juhokat részben kőrifalevéllel tartják mindig. Nálunk tejelőállatoknak nem tanácsos lombos szénát adni, mert a tej nekünk szokatlan s kellemetlen ízt kap tőle.

A levelek szedését minden fanemnél létráról, vagy a fa vastag ágairól végzik, szokásos rudra erősített ollóval is lecsipetni, de mindig meg kell a fák vég- és csucshajtásait kimélni.

150 kgr. ákác, gyertyán, tölgy, bükk, kőr, szil, nyár, fűz és hársfa zöld levelei, ugyan ezen fák 80 kgr. szárász levelei és az erdei fenyő 275 grm. zöld tűi egyenértékűek 100 kgr. jóminőségű szénával.

A fonyótút csak a juh és kecske eszi meg. A juharok levelét minden állatt kedveli. Az égerfa levele csak szarvasmarhának való és csak száraz állapotban. A kocsánytalan tölgylevelét adható minden állatnak, de csak ősz felé, mert előbb ártalmas. A szilfa levele sertésnek való takarmány. A hársfa és sóskaborbolya levelét minden állat szereti.

A lombtakarmányt kétféleképpen készíthetjük el: lombos szénát úgy készíthetünk, hogy a felgyűjtött leveleket száraz, szellős helyen, gyakori forgatás mellett megszáritjuk. A másik mód pedig, hogy besavanyítjuk mint a kukoriczaszárát, a különbség csak annyi az eljárásnál, hogy minden 20 centiméter réteg levelet leöntözünk sósvízzel, kevésbé öntözzük mint a kukoriczát és 1 hectoliter vízre 2 kiló sót adunk, de épen úgy tapossuk és verjük el, ez utóbbi módot a nehezebben száradó leveleknél szokták követni.

Nehéz tél vár ránk, most mutassuk meg, hogy van bennünk gyakorlati életrevalóság, mert munkaszeretettel és szorgalommal ezen a keserves csapáson is fogunk urakodni.

Ha ez a szomorú nyár megtanítana bennünket arra, hogy készleteinkkel akkor takarékoskodjunk mikor bőségben vagyunk, úgy a jelenlegi inségből a gazdaság csirája fakadna.

Adja az Isten, hogy úgy legyen!

Felelős szerkesztő: **Dr. Rózsa Ernő.**

Laptulajdonosok és kiadók:
Szalay Károly és Dr. Rózsa Ernő.

1904. B. I. 475/2

Ő felsége a király nevében a kaposvári kir. jbiróság mint büntető bíróság szabadalom bitolás kihágásával vádolt Pálffy János elleni bünvádi ügyben Mayer Vilmos sértett nevében Lengyel Miklós ügyészi megbízott által emelt vád felett Kaposvárt 1904. évi szeptember hó 6. napján megtartott nyilvános szóbeli tárgyalás alapján a vád és védelem meghallgatása után következő ítéletet hozott. A kir. jbiróság Pálffy János 49 éves kaposvári szül. és lakos, rom. kath. kovácsmester és kocsi-gyártó, nős, gyermekes, vagyonos, büntetlen előéletű vádlottat, bünsőnek mondja ki az 1895 évi XXXVII. t. cz. 49. §-ába ütköző szabadalom bitolás kihágásában, mit az által követett el — hogy az m. kir. szabadalmi hivatal által 27256 sz. a. kiállított 1902. évi október hó 1-től hatályos okirattal Mayer Vilmos kocsi-gyáros részére szabadalmazott kocsi alvázi-áthidaló rugókkal ellátott szerkezetet a szabadalmi tulajdonos engedélye nélkül előállította s a birtokában levő kocsin felhasználta, elítéli ezért a vádlottat a fentebb hivatkozott szakasz alapján jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt végrehajtás terhével fizetendő az ipar iskolai alap javára fordítandó behajthatatlanság esetében a kbt. 22. §-a alapján 2 (kettő) napi elzárással helyettesítendő 40 (negyven) korona pénzbüntetésre, kötelezi továbbá vádlottat, hogy sértett részére 24 kor. képvisleti díjat s általa előlegezett 6 kor. szakértői díjat úgy a hírlapi közzetéttel felmerülő s utólag igazolandó költséget jogerő után 15 nap alatt, az esetleg felmerülő, bünyügyi költségeket pedig a kir. kincstár részére az 1891 évi 43. t. cz. 9. §-a körüírte végrehajtás terhével fizessen — illetve térítse meg, — továbbá a vádlott birtokában talált, kocsi alvázi rugószerkezetet elkobozza s elrendeli, hogy jogerő után jelen ítélet egész terjedelmében indokaival együtt a a Kaposvártól megjelentő »Népjog« című hetilapban egyizben elítelt költségére közzetéttessék, — sértett képviselője Dr. Rózsa Ernő ügyvéd képvisleti díját saját felel szemben 24 korban megállapítja. I n d o k: A feljelentés adatai szerint vádlott a Mayer Vilmos részére szabadalmi okirattal 1902. évi október hó 1-től hatályosan biztosított s kocsi alvázi újításokra vonatkozó szabadalmat a szabadalmi tulajdonos engedélye nélkül előállította s általa kész teti kocsin felhasználta, ezen adatok alapján emelt vádat, ügyészi megbízott szabadalombitorlása kihágása ezimén vádlott ellen. Eme vádemelés következtében kitűzött tárgyalási határnapon vádlott a vád közlése után tagadta bünyőségét, azt azonban elismerte miszerint sértett szabadalmáról tudomással birt, s hogy a szabadalom tárgyához hasonló alvázi szerkezetet készített, de előadása szerint ez lényegileg eltérő amattól. Minthogy azonban a bizonyítási eljárás folyamán megtartott szakértői szemle szakértők egybehangzó véleménye mellett kétségkivül megállapította azt, hogy a vádlott

birtokában feltalált kocsin alkalmazott alváz rugó szerkezet, a szabadalom tárgyával lényegben teljesen azonos s lényegtelen eltérés csakis az összehasonlított kocsi egyéb részének kivételében található fel. Minthogy továbbá a vádlott által előállított s felhasznált alváz rugó szerkezet elhelyezése s teljesen megfelel a szabadalmi okirat »szabadalmi igények« című fejezetében leírt elhelyezéssel, — s mert a bizonyítási eljárás folyamán maga vádlott is elismerte, hogy a szabadalom tárgyát egy kocsin látva, — ezt az általa használni szokott alváz rugó szerkezet a szabadalom tárgyával azonos. Minthogy pedig vádlott a szabadalom tárgyát a szabadalom tulajdonos engedélye nélkül állította elő, s így ennek a törvényben gyökerező jogait tudva sértette, cselekményében a bíróság 1894 évi XXXVIII. t. cz. 49. §-a ütköző szabadalom bitorlás kihágásának úgy tárgyi, mint alanyi ismérveit fenforogni látta, s figyelemmel büntetlen előéletére, továbbá arra, hogy a bitorolt szabadalmat forgalomba nem hozta, s így a szabadalomtulajdonosnak kárt nem okozott, mint nyomatékony enyhítő körülményekre a rendelkező részben megállapított enyhébb büntetésre ítélte. Az elkobzás kimondása az 1895 évi XXXVII. t. cz. 51. a hírlapi közlés megrendelése ugyan annak 52. §-ain a bűnügyi költségekben való marasztalás a bprts 480 a képviselői díj megállapítása ugyanannak 485. §-ain alapszik. Kaposvár, 1904. szeptember 6-án. Molnár Béla s. k. kir. aljbíró.

★ Egy teljesen új ★

több mint 3 három méter magas és
másfél méter széles

KIRAKAT FOGLALAT

(AUSLAG)

== a hozzá való tükör-üveggel ==

olcsón eladó.

★ Értésítést ad a kiadóhivatal. ★

HIRDETESEK

FELVÉTELNEK

A KIADÓHIVATALBAN.

1903. IV.—V. kelésű 3 törzs
„ELZÁ“ TYUK

az Elzák a Plymonthok nálam
kitenyésztett szubvarietásai

ELADÓ.

Plymonthokra előjegyzést elfogadok. Tenyészdém bármikor
megtekinthető.

MEZRIGZKY NÉ.

Békásmegyeri tisztviselőtelep
(Pest megye.)

Minden időben semmi sem biztosíthatja jobban az egészséget, mint a jó és emésztő-képes gyomor, meg a **tiszta ivóvíz**. Kiváló eszköz erre a **mohai**

ÁGNES

forrás. A mohai víz, mondhatni, mióta a földből előbukkant, mindig járt ismeretessé lett kiváló gyógyító hatásairól.

A víz olyan mélységből ered, a milyen mélyre a talaj esetleges szennyezettségének fertőző anyagai semmi körülmények között nem juthanak le, mert 24-féle kitünőbbnél kitünőbb szűrő földréteg állja útjokat, következésképpen tehát a víz

teljesen bacillus-mentes,

azaz a legideálisabban tiszta s így a legegészségesebb ivóvíz Ennek igazolásául

Sz. 29/1902. M. k. áll. bacteriologiai intézet Budapesten.

Nem kevésbé jellemző a forrás kitűnő tulajdonságai egyikéért a tisztaságára nézve az 1902. febr. 18-án megejtett bacteriologiai vizsgálatról alkotott vélemény, mely szó szerint a következő:

Az előre bocsájtott vizsgálati eredmény tanúsága szerint a mohai ÁGNES-forrás vize bacteriologiai szempontból nagyon tiszta és kifogástalan.

Budapesten, 1902. február 18-án.

Dr. PREISZ HUGÓ s. k.

a. m. kir. bacteriologiai intézet vezetője, ny. r. tanár

Árlapot s prospectust kívánatra bérmentve küld a mohai Ágnes-forrás kezelősége Mohán, Fejérmegye.

Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

ÓVÁS

== A magyar gazdaközönség szíves figyelmébe! ==

Sok budapesti ügynök az utóbbi időben oly hirdetésüket tesz közzé a lapokban, amelyeken a lehetetlenségig olcsó törlesztéses kölcsönt ígérnek.

Ezen ügynökök ígéretüket sohasem válthatják valóra, mert a hirdetés feltételek merőben ellenkeznek a bankok és takarékpénztárak szabályaival és kamat tételeivel; sőt törvényeinkkel is. Céljük, hangzatos hirdetésükkel az ügyfelet lépre vinni és huzavona által kényszer helyzetbe hozni, hogy dőközben megszerzett, a hirdetésnél sokkal drágább kölcsönt kénytelen legyen génybe venni.

En nem ígérek semmit!

Hanem aki beküldi hozzám a birtokára vonatkozó telekkönyvi kivonatot és kataszteri birtokívet, annak:

1. Megszerzem a kölcsönt 15—75 évi időtartamra a legelőnyösebb módon, minden előzetes költség nélkül 15 nap alatt.
2. Engedélyezés után közlöm a feltételeket és tetszése szerint elfogadhatja, vagy visszautasíthatja azokat anélkül, hogy barmilyen kötelezést igényelne a fűződésomért.
3. A kölcsön készpenzben lesz kifizetve és előzetes 1/2 évi felmondással bármikor visszahozható, de az intézet nem mondhatja fel.
4. Kamattal a tőke is törlesztve van.
5. A megállapított csekély járuléka csak a kölcsön folyósításánál fizetendő.

Teljes tisztelettel

SOLTI LAJOS

(volt banktisztviselő)

BANKÜGYNÖKSÉGE

Budapest, VIII., Bezerédi-utca II. sz.
(a Népszínház mellett.)

Törlesztéses kölcsönök már 100 koronától kezdve kaphatók, — Vidéki képviselők keresetnek.

Alapítva 1896-ban. — Az eddig megszerzett kölcsönök összege több millió korona.

